

Loten is lijden voor leerling

Tekort aan plaatsen op populaire middelbare scholen breidt zich uit

*Door onze redacteur
Frederiek Weeda*

De inschrijving voor de middelbare school is zojuist gesloten. Dat wordt weer loten op de populaire categoriale gymnasia in Amsterdam.

Amsterdam, 12 maart. Ze zijn bij acht scholen wezen kijken: vier categoriale gymnasia en vier bredere scholen. Josephine Nap en haar vader Eelco wilden niets aan het toeval overlaten bij de keuze voor een middelbare school. Ze hebben zelfs samen een matrix gemaakt met per school alle voor- en nadelen. Het werd het 4de Gymnasium in de Amsterdamse Houthaven. Elke dag hielden Nap en zijn dochter (12) de inschrijvingen bij op de website. Deze week sloot de inschrijvingstermijn en wat bleek: 32 kinderen worden uitgeloot, want er zijn maar 135 plaatsen. Dus toch het toeval.

Het 4de Gymnasium zal begin april meer kinderen uitloten dan het Barlaeus (27 leerlingen) en het Ignatius (16). Het Vossius kreeg zelfs 35 aanmeldingen te veel.

Opmerkelijk, want het 4de Gymnasium is zes jaar geleden juist opgericht omdat er zoveel potentiële gymnasiasten in de hoofdstad waren dat ze voor alle drie de scholen moesten loten. Kinderen uit omliggende gemeenten gaan ook naar sommige Amsterdamse scholen en broertjes en zusjes hebben voorrang.

Je mag je maar op één school inschrijven. En dat leidt tot woeste taferelen, vertelt Josephine.

„Sommige kinderen scheuren op de laatste dag met hun ouders op de scooter naar de beste school waar nog wel plaatsen zijn om zich aan te melden. En dan scheuren ze terug naar de school waar ze wáren ingeschreven om zich af te melden omdat er wordt geloot.”

Dit jaar zullen naar schatting 700 Amsterdamse kinderen worden uitgeloot voor de middelbare school van hun keuze, zo'n 10 procent van het totaal. Vorig jaar werden 600 kinderen uitgeloot, tegen 400 in 2009 en 134 het jaar daarvoor. Ook scholen met havo en mavo, zoals het Spinoza en het Fons Vitae, loten nu tientallen kinderen uit. Soms moeten uitgelote kinderen ook in de tweede ronde loten, als zich te veel afvallers bij dezelfde school melden.

Niet alleen populaire scholen hebben te weinig plaatsen. Volgend schooljaar komt Amsterdam als geheel honderden havo-plaatsen tekort, aldus de Stichting Vrije Schoolkeuze Amsterdam. „Leerlingen die worden uitgeloot, kunnen mogelijk helemaal niet naar de havo. Zelfs niet naar een minder populaire”, zegt **Cas Bijholt**, als vader betrokken bij de stichting.

Ook in andere steden gaan middelbare scholen tot loting over omdat ze de vraag niet aankunnen. Het zijn de scholen die bij de onderwijsinspectie of in de volksmond te boek staan als 'goed', gezellig, veilig, cool. Het gebeurt in Haarlem, Den Haag, Gouda, Utrecht, het Gooi, in Eindhoven, Nijmegen en Groningen. Overal waar de vraag naar goede scholen het aanbod overstijgt. En waar veel hoog opgeleide ouders wonen.

Op het 4de Gymnasium heerst deze inschrijvingsmiddag een uitgelaten sfeer. Leerlingen die er al op zitten, hangen tijdens de pauze buiten in het lentezonnetje. Binnen spelen sommigen tafelfootbal, anderen vegen luidruchtig de vloer. Josephine kijkt met grote ogen. Hier wil ze bij horen, dit is gaaf. Waar de ene school alles uit de kast trekt om leerlingen te werven, kan de andere de vraag niet aan. De concurrentie is hard. Ze begon twaalf jaar geleden, toen de inspectie de prestaties per school ging publiceren. Veel ouders spellen die rapporten, die oordelen over gemiddelde 'opbrengsten' per afdeling maar ook over het 'pedagogisch klimaat'.

Dat laatste vindt vader Eelco Nap belangrijk. Naast eenvoudige zaken, zoals de fietsafstand voor zijn dochter (een kwartier van de Jordaan naar het 4de). „Ik vond zelf het Barlaeus het leukst omdat de school traditie heeft. Deze school is spiksplinternieuw. Maar Josephine wil per se hier naartoe. En de sfeer is hier veilig.”

Josephine – klein van stuk, spijkerbroek, oorknopjes – had een hoge Citoscore: 549. Het hoogst is 550. Ze heeft er „vertrouwen in” dat ze wordt ingeloot. Haar vader zucht. Het is wachten op de lotingsdag, 5 april. Zo'n slimme dochter komt toch wel goed terecht? „Jawel maar ik gun haar de school die ze wil.”

Dát is ook zijn bezwaar tegen het hele systeem, zegt Nap, zelf interim-manager bij infrastructurele projecten. „We leven in de duurste stad van het land, met hoge belastingen en huizenprijzen. Die stad is niet in staat om alle kinderen het beste onderwijs te bieden. En dat terwijl we een kennisstad willen zijn.”

Natuurlijk, zegt hij, zijn er grenzen aan elitair gedrag. Niet iedereen kan naar het 4de Gymnasium.

„Maar er zouden wel genoeg plekken moeten zijn op alle categoriale scholen bij elkaar.” En, merkt zijn

dochter op: „De gemeente zou kunnen investeren in zwakke scholen zodat meer kinderen erheen willen.”

De gemeente Amsterdam legt de verantwoordelijkheid voor de mismatch tussen vraag en aanbod bij de scholen zelf. Die zijn autonoom, liet de gemeente begin dit jaar in een brief aan de gemeenteraad weten.

De Stichting Vrije Schoolkeuze wil dat Amsterdamse leerlingen voorrang krijgen op leerlingen uit omliggende gemeenten. Kinderen uit bijvoorbeeld Amstelveen of Weesp krijgen namelijk alsnog met voorrang een plek op een school in hun woonplaats als ze zijn uitgeloot in Amsterdam. De Amsterdamse scholen wijzen dit af; ze hebben een regiofunctie. Veel omliggende dorpen hebben immers helemaal geen middelbare school.